

Renhållningsordning för Ljungby kommun

Avfallsplan

***Antagen av Ljungby kommunfullmäktige 2014-11-03,
KF § 109 och träder i kraft 2014-11-03. Revidering Dnr KS2021-0479, beslutad av KF
211220, §184***

***Tidigare renhållningsordning för Ljungby kommun, antagen av kommunfullmäktige
2008-10-23, KF § 133 upphör därmed att gälla.***

SAMMANFATTNING

Enligt bestämmelserna i miljöbalkens 15 kapitel ska varje kommun ha en gällande avfallsplan. Avfallsplanen utgör tillsammans med kommunens lokala föreskrifter om avfallshantering renhållningsordning för kommunen.

Avfallsplanen är beslutad av kommunfullmäktige och utgör ur miljö- och resurshushållningssynpunkt ett strategiskt viktigt dokument för Ljungby kommun. Dokumentet ger berörda aktörer en bild av avfallshanteringen i kommunen idag, och anger de övergripande och detaljerade mål (resultatmål) som ska gälla för avfallshanteringen i kommunen fram till år 2019. I avfallsplanen anges också de åtgärder som kommunens olika förvaltningar ska genomföra för att målen ska uppnås. Genom årlig uppföljning av avfallsplanen ska åtgärderna anpassas så att målen kan uppnås.

Avfallsplanen fokuserar på det avfall som kommunen ansvarar för eftersom det är detta avfallsflöde kommunen har störst möjlighet att påverka, men innehåller även uppgifter om producentansvarsmaterial och verksamhetsavfall.

Målen och åtgärderna är skrivna så att kommunen ska bidra till att nationella mål och intentioner inom avfallsområdet uppfylls. En av de viktigaste utgångspunkterna för detta är EU:s avfallshierarki, eller avfallstrappan som den också kallas, som anger att resurshushållningen generellt sett ökar ju högre upp i avfallstrappan avfallet kommer. I första hand strävas efter att minska mängden avfall som uppkommer genom förbättrade produktionsmetoder och förändrade konsumtionsmönster. Är detta inte möjligt ska avfallet hanteras genom återanvändning, materialåtervinning, följt av energiåtervinning och i sista hand deponering.

Ljungby kommun har som ambition att erbjuda invånare och företag en avfallshantering med hög servicegrad och samtidigt prioritera miljöhänsyn, resurshushållning och kostnadseffektivitet. I tabellen på nästa sida sammanfattas de fyra övergripande målen och de 15 resultatmål som gäller för avfallshanteringen i kommunen.

Övergripande mål och resultatmål för avfallshanteringen i Ljungby kommun:

Mål 1: Avfallsmängderna ska minska

- 1.1 Mängden kommunalt avfall ska minska till 2019 jämfört med 2012.
- 1.2 Kommunen ska främja återanvändning.

Mål 2: Resurserna i avfallet ska tas tillvara

- 2.1 Kommunen ska börja samla in matavfall etappvis med start 2018.
- 2.2 Matavfallet ska gå till biogasproduktion och växtnäringen ska tas tillvara.
- 2.3 Andelen kärlavfall som går till materialåtervinning ska öka från 2012 års nivå på 24 % till 30 % 2019.
- 2.4 Kommunen ska verka för att utsorteringen av återvinningsbart bygg- och rivningsavfall ska öka.

Mål 3: Avfallet ska hanteras säkert och hållbart för människa och miljö

- 3.1 År 2020 ska minst 75 % av bränsleförbrukningen för insamling av kommunalt avfall komma från förnyelsebara bränslen i enlighet med borgmästaravtalet. Som delmål gäller att minst 50 % av bränsleförbrukningen ska komma från förnyelsebara bränslen 2016.
- 3.2 Energianvändningen per insamlad mängd kärlavfall ska minska med 20 % från 2012 till 2019.
- 3.3 Nedlagda deponier ska inte medföra olägenheter för människa eller miljö.
- 3.4 Alla permanent- och fritidsboende ska uppmanas att ingå i löpande abonnemang för kommunalt avfall och avlopp med start år 2014.
- 3.5 År 2019 ska det inte finnas något farligt avfall eller elavfall i hushållens kärlavfall.
- 3.6 VA- renhållningsavdelningen och dess avfallsentreprenör ska aktivt arbeta för att minimera antalet tillbud och olyckor för arbetsmiljön och miljön.
- 3.7 Kommunen ska verka för att farligt avfall från verksamheter ska sorteras ut och omhändertas på korrekt sätt.

Mål 4: Avfallshanteringen ska präglas av god service

- 4.1 90 % av hushållen ska vara nöjda med avfallsinsamlingen.
 - 4.2 Avfallshanteringen ska beaktas i samhällsplaneringen.
-

Innehållsförteckning

1. Inledning	3
Syfte med avfallsplanen	3
kommunens renhållningsansvar och producentansvaret	3
2. Mål och åtgärder	6
Inledning	6
Mål 1: Avfallsmängderna ska minska	8
Mål 2: Resurserna i avfallet ska tas tillvara	10
Mål 3: Avfallet ska hanteras säkert och hållbart för människa och miljö	14
Mål 4: Avfallshanteringen ska präglas av god service	18
3. Konsekvenser av avfallsplanen	20
Mål 1: Avfallsmängderna ska minska	20
Mål 2: Resurserna i avfallet tas tillvara	21
Mål 3: Avfallet ska hanteras säkert och hållbart för människa och miljö	22
Mål 4: Avfallshanteringen ska präglas av god service	23
4. Styrmedel för att nå målen	24
Information och kommunikation	24
Avfallstaxan	24
Lokala föreskrifter om avfallshantering	25
Tillsyn	25
5. Uppföljning och revidering	25
6. Nulägesbeskrivning	26
Beskrivning av kommunen	26
Organisation för avfallshanteringen	27
Kommunalt avfall	Fel! Bokmärket är inte definierat.
Avfall som omfattas av producentansvar	34
Verksamhetsavfall	39
Kundnöjdhet	42
7. Lagar, mål och strategier för avfallsområdet	44
EU-nivå	44
Nationell nivå	44
Regional nivå	45
Lokal nivå	45

Bilagor

Bilaga 1	Uppföljning av mål och åtgärder i föregående avfallsplan
Bilaga 2	Sammanställning till Länsstyrelsen
Bilaga 3	Anläggningar för återvinning och bortskaffande av avfall
Bilaga 4	Nedlagda deponier
Bilaga 5	Miljökonsekvensbeskrivning
Bilaga 6	Redogörelse för samråd

1. INLEDNING

SYFTE MED AVFALLSPLANEN

Enligt bestämmelserna i miljöbalkens 15 kapitel ska varje kommun ha en gällande avfallsplan. Innehållet i planen regleras i Naturvårdsverkets föreskrifter om innehåll i en kommunal avfallsplan, NFS 2006:6. Avfallsplanen utgör tillsammans med kommunens lokala föreskrifter om avfallshantering renhållningsordning för kommunen.

Avfallsplanen utgör ur miljö- och resurshushållningssynpunkt ett strategiskt viktigt dokument för Ljungby kommun. I planen fastslår kommunfullmäktige de övergripande och detaljerade mål som ska gälla för avfallshanteringen i kommunen fram till år 2019. Målen är skrivna så att kommunen ska bidra till att nationella mål och intentioner inom avfallsområdet uppfylls. I planen anges också de åtgärder som kommunens olika förvaltningar ska genomföra för att målen ska uppnås. Genom årlig uppföljning av avfallsplanen ska åtgärderna anpassas så att målen kan uppnås till 2019.

Avfallsplanen ger berörda aktörer en bild av avfallshanteringen i kommunen. Utöver mål och åtgärder för avfallshanteringen innehåller avfallsplanen bland annat även en nulägesbeskrivning med insamlingsystem, mängder och behandling, uppgifter om nedlagda deponier, beskrivning av genomfört samråd, beskrivning av hur miljöbedömning av planen har genomförts och en särskild sammanställning till länsstyrelsen.

Avfallsplanen innehåller uppgifter för det avfall som kommunen ansvarar för samt producentansvarsmaterial och verksamhetsavfall, men fokus ligger på det kommunala avfallet, eftersom det är detta avfallsflöde kommunen har störst möjlighet att påverka och följa upp.

KOMMUNENS RENHÅLLNINGSANSVAR OCH PRODUCENTANSVARET

Avfall som kommunen ansvarar för – kommunalt avfall

Kommunens renhållningsansvar regleras i miljöbalkens 15 kapitel. Där framgår att kommunen ansvarar för att samla in och återvinna eller bortskaffa kommunalt avfall, förutom sådant avfall som producenterna ansvarar för. Med kommunalt avfall avses dels avfall från hushåll, dels avfall från verksamheter som är jämförligt med avfall från hushåll, till exempel avfall från restauranger, storkök och butiker. Typiskt kommunalt avfall är brännbart kärlavfall, matavfall, grovavfall, farligt avfall och slam från enskilda avlopp.

Hanteringen av kommunalt avfall finansieras genom avgiftsintäkter från avfallskollektivet. Avgifterna fastställs av kommunfullmäktige i avfallstaxan.

Avfall som omfattas av producentansvar

Producentansvar innebär att den som tillverkar eller importerar en produkt är skyldig att samla in och ta hand om det avfall som uppstår när produkten tjänat ut. Syftet med producentansvaret är att de produkter som sätts på marknaden ska vara resurssnåla,

lämpade för återvinning och att beslutade återvinningsmål för olika avfallslag nås. I dagsläget är det producentansvar för följande avfall:

- Förpackningar
- Elektriskt och elektroniskt avfall
- Läkemedel
- Batterier
- Bilar
- Däck

Verksamhetsavfall

Verksamhetsavfallet utgörs av avfall som uppstår i samband med verksamhetsutövning, och som inte är hushållsliknande avfall. Verksamhetsutövaren har själv ansvaret för att se till att det tas omhand på ett hälso- och miljömässigt godtagbart sätt och kan anlita valfri avfallsentreprenör för detta.

Framtida förändringar i ansvarsfördelning

I september 2012 presenterades den nationella avfallsutredningens slutbetänkande "Mot det hållbara samhället – resurseffektiv avfallshantering" med förslag på förändrad avfallslagstiftning. Bland annat föreslås att skapa en tydligare ansvarsfördelning mellan kommunerna och producenterna kring förpackningar och tidningar. De **förslag** i utredningen som skulle ha störst inverkan på kommunens avfallshantering var:

- Det fysiska ansvaret för insamling av förpacknings- och tidningsavfall från hushållen övergår från producenterna till kommunerna. Kommunen ges det övergripande ansvaret för en sammanhållen information till allmänheten.
- Krav på att kommunen ska tillhandahålla medborgarna ett insamlingsystem för matavfall i den utsträckning det inte kan anses orimligt utifrån ett samhällsekonomiskt eller insamlingstekniskt perspektiv.
- Kommunens övergripande ansvar för grovavfall kvarstår men andra verksamhetsutövare ska även få samla in och omhänderta detta.
- Kommunen ska få meddela föreskrifter om att fastighetsinnehavare ska avsätta och utrusta utrymmen för avfallshantering.

Ännu har ingen proposition kommit baserad på avfallsutredningen. Eventuella lagändringar på avfallsområdet kan komma att påverka avfallsplanen. Framförallt om ansvarsfördelningen för avfallet mellan kommuner, producentansvarsaktörer och avfallsentreprenörer förändras kan detta få stor betydelse för uppföljning och uppfyllelse av målen. Eventuella lagändringar på avfallsområdet som påverkar ansvarsfördelning och

möjlighet till uppföljning av avfallsplanens mål kommer att initiera en revidering av avfallsplanens mål.

2. MÅL OCH ÅTGÄRDER

INLEDNING

Målen i avfallsplanen har tagits fram med utgångspunkt i de tre dimensionerna för hållbar utveckling. Den ekologiska dimensionen innefattar avfallets och avfallshanteringens påverkan på miljö och resurshållning. Den sociala dimensionen innefattar såväl brukarna som de som arbetar med avfallssystemen. Den ekonomiska dimensionen innefattar kostnader för avfallshantering. Utifrån dessa dimensioner har fyra **övergripande mål** formulerats för Ljungby kommuns avfallshantering:

1. **Avfallsmängderna ska minska**
2. **Resurserna i avfallet ska tas tillvara**
3. **Avfallet ska hanteras säkert och hållbart för människa och miljö**
4. **Avfallshanteringens ska präglas av god service**

Inom varje övergripande mål har detaljerade **resultatmål** tagits fram, mellan två och sju stycken för varje övergripande mål. Resultatmålen är tidssatta och i de flesta fall kvantitativt mätbara. Några av målen kommer att följas upp kvalitativt genom att beskriva vad som har gjorts för att nå målen. Basåret för målen är 2012 och målåret är 2019 om inget annat anges.

För varje resultatmål har **åtgärder** tagits fram, mellan en och sex för varje mål. Åtgärderna anger vad som behöver göras för att målen ska kunna uppnås.

Målen och åtgärderna i avfallsplanen följer till stor del EU:s avfallshierarki, eller avfallstrappan som den också kallas. Generellt sett ökar resurshushållningen ju högre upp i avfallstrappan avfallet kommer. I första hand ska strävas efter att minska mängden avfall som uppkommer genom förbättrade produktionsmetoder och förändrade konsumtionsmönster. Är inte det möjligt ska avfallet återanvändas, materialåtervinnas eller energiåtervinnas. I sista hand ska det deponeras (se Figur 2.1).

Figur 2.1. EU:s avfallshierarki (Bildkälla: Avfall Sverige).

Kapitlet är upplagt med en problembeskrivning inom respektive övergripande mål, följt av resultatmål, uppföljningsmått och de åtgärder som ska vidtas för att nå målet. Mål och åtgärder är numrerade för att tydliggöra vilka åtgärder som hör ihop med respektive mål.

MÅL 1: AVFALLSMÄNGDERNA SKA MINSKA

Problembeskrivning

Mängderna kommunalt avfall i landet och i kommunen har ökat de senaste decennierna, både totalt och räknat per invånare. Mängden kommunalt avfall som uppkommer är kopplat till den ekonomiska tillväxten. Vid en konjunkturuppgång ökar avfallsmängderna per person och vid en nedgång minskar de vanligtvis. I Ljungby genererades cirka 521 kg kommunalt avfall per kommuninvånare år 2012.

Generellt är det mer resurseffektivt att förebygga avfall än att återvinna eller förbränna det eftersom energi och material som behövs för att tillverka en helt ny produkt då sparas. Miljövinsten blir större om en produkt aldrig produceras än om den produceras, används och sedan återvinns. Till exempel är det cirka tio gånger bättre ur klimatsynpunkt att laga en maträtt av matrester än att använda det för att producera biogas till bilar¹. Produktionen av den mängd mat som slängs i Sverige varje år motsvarar utsläpp på omkring 2 miljoner ton koldioxid, vilket motsvarar cirka 3 procent av de totala utsläppen av växthusgaser i Sverige². Liknande exempel finns för andra avfallsfraktioner.

Det är också lönsamt att förebygga avfall. Den samhällsekonomiska nyttan med att exempelvis minska matavfallet i Sverige med 20 procent har beräknats till mellan 10-16 miljarder kronor per år. I den samhällsekonomiska nyttan ingår både privata och företagsekonomiska besparingar som individer och företag gör av att minska sitt matavfall samt de miljökostnader som undviks. Den största nyttan uppnås genom att minska hushållens matavfall, vilket uppgår till mer än 80 procent av den totala samhällsekonomiska nyttan med att minska matsvinnet³.

En kommun har inte rådighet över privatpersoners och företags konsumtionsvanor men det finns möjligheter att påverka konsumtionsvanor med genomtänkt information. I kommunens egna verksamheter kan arbete för att minska matsvinn bedrivas och kommunen kan skapa bättre förutsättningar för återanvändning av användbara produkter genom att exempelvis ta emot dem på återvinningscentralen.

¹ Hanssen, O.J. Food waste in Norway in a value chain perspective. 2011. Østfoldforskning

² www.naturvardsverket.se

³ Naturvårdsverket rapport 6527. Nyttan av att minska Matsvinnet. 2012

Resultatmål kommunalt avfall

1.1 Mängden kommunalt avfall ska minska till 2019 jämfört med 2012

1.2 Kommunen ska främja återanvändning

Uppföljning

- Allt kommunalt avfall (kärlavfall, förpackningar, tidningar, elavfall, farligt avfall och grovavfall) 2019 jämfört med 2012 räknat i kg/invånare.
- Kvalitativ uppföljning av genomförda åtgärder för att främja återanvändning.

	Åtgärder	År	Ansvar
1.1.1	Genomför projekt för att minska mängden kasserad mat i kommunala storkök och bespisningar.	2018	Kostavdelningen
1.1.2	Bjud in allmänhet genom till exempel öppet hus eller studiebesök på återvinningscentralen Bredemad och Ljungsöverkets avfallsförbränning för att informera om avfallhanteringen med avfallstrappan som tema.	Genomförs årligen	VA- och renhållningsavdelningen
1.1.3	Genomför studiebesök för skolor på återvinningscentralen Bredemad och Ljungsöverkets avfallsförbränning för att informera om avfallhanteringen med avfallstrappan som tema.	Genomförs årligen	VA- och renhållningsavdelningen
1.1.4	Kommunicera hur människor kan minska avfallsmängderna genom medveten konsumtion och återanvändning.	Genomförs löpande	VA- och renhållningsavdelningen
1.1.5	Ta fram informationsmaterial om avfallshantering, medveten konsumtion och återanvändning som kan användas vid SFI-undervisning.	2016	VA- och renhållningsavdelningen
1.2.1	Utveckla återbruksverksamhet på Bredemad på försök.	Genomförs löpande	VA- och renhållningsavdelningen
1.2.2	Genomför aktiviteter som främjar återanvändning såsom leksaksbytdagar och klädbytdagar.	Genomförs årligen	VA- och renhållningsavdelningen

MÅL 2: RESURSERNA I AVFALLET SKA TAS TILLVARA

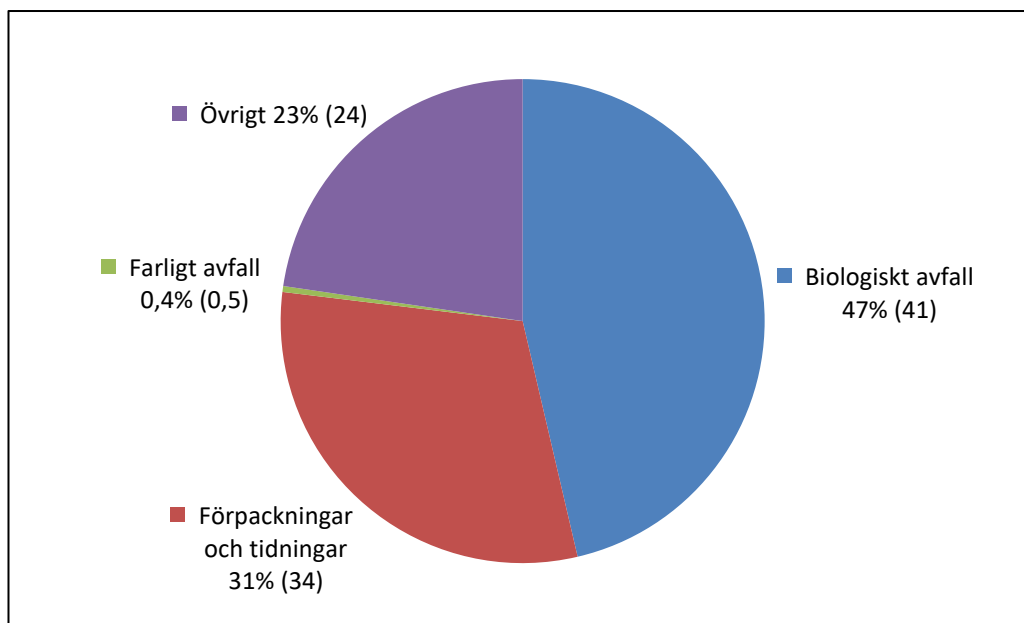
Problembeskrivning

Det avfall som uppstår och som kommunen ska behandla, ska hanteras så att mesta möjliga nytta från avfallet erhålls. En effektiv återvinning sparar både material och energi. Dagens insamling av förpackningar och tidningar kan ytterligare förbättras och insamling av matavfall för biogasproduktion och utsortering av fler fraktioner vid återvinningscentralen och i verksamheter skulle förbättra resurshushållningen i kommunen.

Genom åren har ett flertal miljösystemanalyser gjorts som jämför olika behandlingsalternativ för matavfall i svenska förhållanden. Generellt bedöms utsortering av matavfall för biogasproduktion och näringsåterföring vara ett miljömässigt bättre alternativ än förbränning och ett mycket bättre alternativ än central kompostering och hemkompostering. Det finns två tydliga nyttor av rötning av matavfall; dels att biogasen som produceras är ett förnyelsebart bränsle som ersätter fossila bränslen och dels att en biogödsel produceras som kan ersätta handelsgödsel i jordbruket.

Ett genomsnittligt svenskt villahushåll som endast har hämtning av en blandad fraktion av kommunen och måste ta sig till en återvinningsstation för att lämna förpackningar och tidningar, vilket är situationen i Ljungby, har en soppåse som nästan till hälften består av biologiskt avfall och knappt en tredjedel av förpackningar och tidningar⁴ (se Figur 2.2). Införande av matavfallsinsamling i Ljungby kommun bör efter ett par år kunna resultera i att omkring 1 500 ton matavfall går till biogasproduktion varje år.

⁴ Avfall Sverige rapport U 2011:04. Nationell kartläggning av plockanalyser av hushållens kär- och säckavfall.

Figur 2.2. Andel (medianvärde) av olika fraktioner i soppåsen för villahushåll utan utsortering av matavfall eller fastighetsnära insamling av förpackningar och tidningar (inom parentes, motsvarande siffror för lägenhet). Resultat från plockanalyser i Sverige 2007-2010. Källa: Avfall Sverige rapport U 2011:04

En stor mängd förpackningar och tidningar finns också kvar i avfallet som går till förbränning och åtgärder behövs för att en större del av detta material ska kunna gå till materialåtervinning. Viktiga delar för att uppnå detta är att arbeta för att förbättra det insamlingssystem med återvinningsstationer (ÅVS) som finns idag. Bland annat genom att verka för fler ÅVS och att de placeras strategiskt samt hålls välskötta, oavsett vem som är ansvarig för förpacknings- och tidningsinsamlingen. Det är viktigt att underlätta för sortering av fler fraktioner i miljöhus och andra avfallsutrymmen och att kommunen vid planläggning av bostadsområden planerar för återvinningsstationer eller miljöhus. För att underlätta för boende i villor kommer också alternativet med fastighetsnära hämtning av förpackningar och tidningar att utredas. Att producenterna idag ansvarar för insamlingen av dessa fraktioner begränsar dock kommunens möjligheter till åtgärder inom detta område.

Plockanalyser är ett viktigt verktyg för att följa upp hur sammansättningen av kärlavfallet utvecklas när insamlingssystemet förändras och beteendepåverkande insatser görs.

På återvinningscentralen (ÅVC) finns också potential till förbättrad resurshantering genom utsortering av ytterligare fraktioner såsom plast, planglas, gips och textilier.

Kommunens miljötillsyn kan utnyttjas för att påverka verksamheter till förbättrad källsortering, till exempel vid byggarbetsplatser.

Resultatmål kommunalt avfall

2.1 Kommunen ska börja samla in matavfall etappvis med start 2018.

2.2 Matavfallet ska gå till biogasproduktion och växtnäringen ska tas tillvara.

2.3 Andelen kärlavfall som går till materialåtervinning ska öka från 2012 års nivå på 24 % till 30 % 2019.

Uppföljning

- Startad matavfallsinsamling 2018
- Mängden matavfall som går till biogasproduktion med återföring av växtnäring
- Andel kärlavfall till materialåtervinning enligt formeln:

Insamlat förpackningar och tidningar + matavfall
Insamlat kärlavfall + förpackningar och tidningar + matavfall

Åtgärder	År	Ansvar
2.1.1 Ta fram beslutsunderlag för val av insamlingssystem för matavfall, inklusive system för insamling av förpackningar och tidningar.	2014	VA- och renhållningsavdelningen
2.1.2 Ta fram handlingsplan för införande av matavfallsinsamling.	2014- 2015	VA- och renhållningsavdelningen
2.1.3 Genomför upphandling av insamling och behandling av matavfall.	2016	VA- och renhållningsavdelningen
2.3.1 Planera för återvinningsstationer och/eller miljöhus vid planläggning av bostadsområden och omvandlingsområden.	Genomförs löpande	Planavdelningen i samverkan med VA-renhållningsavdelningen.
2.3.2 Samråd med Förpacknings- och tidningsinsamlingen om förbättrad insamling av förpackningar och tidningar.	Genomförs löpande	VA- och renhållningsavdelningen
2.3.3 Ta fram informationsmaterial till flerbostadshus om utformning av avfallsutrymmen.	2016	VA- och renhållningsavdelningen
2.3.4 Informera kommuninvånare, fastighetsägare och verksamheter hur man ska sortera och nyttan av sorteringen.	Genomförs löpande	VA- och renhållningsavdelningen

2.3.5	Utred möjligheten att sortera ut fler fraktioner på ÅVC, exempelvis gips, plast, planglas och textil för att dessa fraktioner inte ska hamna i kärlavfallet.	2016	VA- och renhållningsavdelningen
2.3.6	Genomför plockanalys av hushållens kärlavfall avseende förpackningar, tidningar och matavfall.	2014 och 2018	VA- och renhållningsavdelningen

Resultatmål verksamhetsavfall

2.4 Kommunen ska verka för att utsorteringen av återvinningsbart bygg- och rivningsavfall ska öka.

Uppföljning

- Antal verksamheter som fått riktad information om källsortering och farligt avfall. Till exempel via utskick, vid tillsyn och vid miljöträffar.

	Åtgärder	År	Ansvar
2.4.1	Bedriv tillsyn över hanteringen av bygg- och rivningsavfall.	Genomförs löpande	Miljö- och byggförvaltningen
2.4.2	Vidmakthålla rutiner så att miljöavdelningen informeras vid inventeringen inför rivning av byggnader.	Genomförs löpande	Miljö- och byggförvaltningens miljöavdelning
2.4.3	Utnyttja kommunens informationsträffar för företagare till att informera om källsortering och farligt avfall.	Genomförs löpande	Miljö- och byggförvaltningens miljöavdelning

MÅL 3: AVFALLET SKA HANTERAS SÄKERT OCH HÅLLBART FÖR MÄNNISKA OCH MILJÖ

Problembeskrivning

Avfallshanteringen kan påverka hälsa och miljö på flera olika sätt. Från insamling till slutligt omhändertagande. Det är därför viktigt att avfallet samlas in och tas omhand på ett riktigt sätt.

I insamlingsledet kan energiförbrukningen och utsläppen av bland annat växthusgaser, kvävedioxider och partiklar minskas genom användande av moderna fordon som drivs med förnyelsebara bränslen, ruttoptimering och användande av gemensamma hämtställen för fastigheter som ligger nära varandra. Modern avfallshantering som bygger på källsortering medför dock ofta ett ökat transportarbete, vilket kan motverka ambitionen att minska utsläppen. Ur ett miljösystemperspektiv överväger emellertid oftast miljönyttan av ökad materialåtervinning nackdelarna med ökat transportarbete.

Arbetet med att sluttäcka deponin på Bredemad är påbörjad med formning av släntlutningar och sättningsutjämning. Sluttäckningsplanen bygger på att arbetet pågår under en längre tid (15 år framåt) för att sättningar i tätskiktet ska förhindras samtidigt som alternativa material och råvaror samlas in istället för att bryta nya ändliga råvaror, detta medför även att transporter minskas. Genom sluttäckningen kommer lakvattenmängderna att minska och därmed påverkan på omgivande yt- och grundvatten. Kommunen har god kontroll på de 19 stycken nedlagda deponier som finns i kommunen (se bilaga 4). Inga av dessa områden betraktas vara så förorenade att de utgör allvarliga risker idag men ytterligare undersökningar och åtgärder kan bli aktuella.

För att minska belastningen på människors hälsa och miljön är det viktigt att avfallets farlighet minskas och att andelen farligt avfall och elavfall som samlas in och omhändertas på rätt sätt ökar. Informationsinsatser är en viktig del i detta men det är också angeläget att underlätta för invånarna att bli av med sitt farliga avfall. Hanteringen av farligt avfall kan följas upp genom att följa insamlade mängder men också med hjälp av plockanalyser där det mäts hur mycket som felaktigt slängs i soppåsen. Genom förbättrad tillsyn hos verksamheter gällande hanteringen av farligt avfall kan också andelen farligt avfall som sorteras rätt öka.

I kommunen finns ett antal fastigheter som saknar abonnemang för slamtömning från enskilt avlopp och likaså finns ett antal som inte har abonnemang för hämtning av kommunalt avfall. För att minska problem med övergödning, dumpning och privat förbränning av avfall behöver dessa brister kartläggas och åtgärdas.

En viktig aspekt i avfallshanteringen är arbetsmiljön. Renhållningsarbetare löper större risk att råka ut för arbetsskador än många andra yrkesgrupper. Bland alla näringsgrenar i Sverige var avfallshanteringen år 2007 på tredje plats bland de arbeten som hade flest arbetsplatsolyckor med 18 arbetsolyckor per 1 000 anställda och år jämfört med genomsnittet som var åtta olyckor per 1 000 anställda⁵. Det är därför angeläget att vidta åtgärder för att förbättra arbetsmiljön från insamling till slutligt omhändertagande av avfall.

Resultatmål kommunalt avfall

- 3.1 År 2020 ska minst 75 % av bränsleförbrukningen för insamling av kommunalt avfall komma från förnyelsebara bränslen i enlighet med borgmästaravtalet. Som delmål gäller att minst 50 % av bränsleförbrukningen ska komma från förnyelsebara bränslen 2016.
- 3.2 Energianvändningen per insamlad mängd kärlavfall ska minska med 20 % från 2012 till 2019.
- 3.3 Nedlagda deponier ska inte medföra olägenheter för människa eller miljö.
- 3.4 Alla permanent- och fritidsboende ska uppmanas att ingå i löpande abonnemang för kommunalt avfall och avlopp med start år 2014.
- 3.5 År 2019 ska det inte finnas något farligt avfall eller elavfall i hushållens kärlavfall.
- 3.6 VA- och renhållningsavdelningen och dess avfallsentreprenör ska aktivt arbeta för att minimera antalet tillbud och olyckor för arbetsmiljön och miljön.

Uppföljning

- Andel av bränsleförbrukningen för insamling av kommunalt avfall som är förnyelsebart (%). Definition och beräkning i enlighet med borgmästaravtalet.
- Energiåtgång per insamlad mängd kärlavfall (kWh/ton).
- Kontroll av att sluttäckningsplanen för Bredemads deponi följs.
- Utförd reinventering av nedlagda deponier.
- Antal permanent- och fritidsboende som bör ha men saknar abonnemang eller dispens för avlopp/latriner och/eller kommunalt avfall.
- Andel farligt avfall respektive elavfall i hushållens kärlavfall (%).
- Mängd insamlat farligt avfall respektive elavfall per invånare (kg/person).
- Antal tillbud och olyckor, både för miljön och arbetsmiljön, per år, hos entreprenör och i VA- och renhållningens egen verksamhet.

⁵ www.hamtaavfall.nu

	Åtgärder	År	Ansvar
3.1.1	Ställ krav i upphandlingen av avfallsinsamling gällande användning av förnyelsebara bränslen i renhållningsfordon.	Genomförs vid varje upphandling	VA- och renhållningsavdelningen
3.1.2	Köp in miljöbilar vid utbyte av VA- och renhållningens egna bilar.	Genomförs löpande	VA- och renhållningsavdelningen
3.2.1	Ställ krav i upphandlingen av avfallsinsamling gällande dokumentation och rapportering av bränsleförbrukning.	Genomförs vid varje upphandling	VA- och renhållningsavdelningen
3.2.2	Genomför koordinatsbestämning för att arbeta med ruttoptimering för hämtning av kommunalt avfall och slam från enskilda avlopp.	Genomförs löpande	VA- och renhållningsavdelningen
3.2.3	Arbeta för att få till fler gemensamma hämtställen för avfall för att minska transportererna.	Genomförs löpande	VA- och renhållningsavdelningen
3.3.1	Gör försöksytor för sluttäckning med återvinningsmaterial på Bredemads gamla deponi.	2014- 2016	VA- och renhållningsavdelningen
3.3.2	Kartlägg, i dialog med miljö- och byggförvaltningen, behovet av åtgärder på nedlagda deponier i kommunen.	2014- 2016	VA- och renhållningsavdelningen
3.4.1	Kartlägg och starta abonnemang för fastigheter som har enskilt avlopp men saknar tömning genom att jämföra fastighetstaxeringen med miljöavdelningens och VA- och renhållningsavdelningens register.	Genomförs löpande	VA- och renhållningsavdelningen
3.4.2	Kartlägg och starta abonnemang för fastigheter som ska ha men saknar abonnemang för kommunalt avfall genom att jämföra register för permanentboende med VA- och renhållningens register.	Genomförs löpande	VA- och renhållningsavdelningen

3.4.3	Uppmana fastigheter som saknar, och inte önskar, löpande abonnemang för avlopp eller kommunalt avfall att söka dispens hos miljö- och byggförvaltningen.	Genomförs löpande	VA- och renhållningsavdelningen
3.5.1	Genomför undersökning för att ta reda på hur kunderna vill bli av med sitt farliga avfall och elavfall.	2016	VA- och renhållningsavdelningen
3.5.2	Utveckla informationen om vad som är farligt avfall och hur det ska tas omhand.	2014-2015	VA- och renhållningsavdelningen
3.5.3	Genomför temadagar på Bredemad där information om farligt avfall och elavfall ingår.	Genomförs löpande	VA- och renhållningsavdelningen
3.5.4	Genomför plockanalys av hushållens kärlavfall avseende farligt avfall och elektronik.	2014 och 2018	VA- och renhållningsavdelningen
3.6.1	Ställ krav på dokumentation och uppföljning av tillbud och olyckor, både av entreprenör och renhållningsavdelningens personal.	Genomförs årligen	VA- och renhållningsavdelningen
Se även åtgärd 4.1.1 och 4.1.2			

Resultatmål Verksamhetsavfall

3.7 Kommunen ska verka för att farligt avfall från verksamheter ska sorteras ut och omhändertas på korrekt sätt

Uppföljning

- Andel tillsynsobjekt som fått information om farligt avfall.

	Åtgärder	År	Ansvar
3.7.1	Informera verksamheter gällande hantering av farligt avfall.	Genomförs löpande	Miljö- och byggförvaltningens miljöavdelning

MÅL 4: AVFALLSHANTERINGEN SKA PRÄGLAS AV GOD SERVICE

Problembeskrivning

När avfallshanteringen fungerar bra för brukare, fastighetsägare, fastighetskötare och andra involverade kan de positiva miljöeffekter som vi strävar efter uppnås.

Avfallslämnare behöver mötas av enkla, logiska och lättillgängliga system för avfallshanteringen. Det ska vara lätt att göra rätt. Detta gäller såväl den vanliga hämtningen av kärlavfall, insamlingen av förpackningar och tidningar, som hanteringen av avfallsfraktioner som lämnas mer sällan; till exempel grovfall, farligt avfall, elavfall och trädgårdsavfall.

För att motiveras till ökad källsortering behöver brukarna ha tillräcklig kunskap. Informationen ska därför tala om för invånaren hur systemet fungerar, hur sortering ska ske men också varför man sorterar. Återkoppling om positiva resultat av brukarnas beteende är också viktigt. Information kan spridas genom flera olika kanaler. Fortsatt god tillgänglighet till kundservice, utnyttjandet av att nå kunder via webbaserade program och att utnyttja ÅVC som informationskanal är några viktiga delar för att nå ut till kunderna.

Avfallssystemet och informationen kring det behöver också ta hänsyn till brukarnas olika förutsättningar för att de ska kunna vara delaktiga i den rådande avfallskulturen.

Producentansvaret och det kommunala ansvaret för avfall är två verksamhetsområden som påverkar varandra i mycket stor omfattning. Åtgärder inom den ena sektorn får återverkningar på den andra. Den splittrade ansvarsfördelningen medför en del problem som gör att invånarna kan uppleva avfallssystemet i kommunen som ologiskt. Det är därför viktigt att kommunen har ett bra samarbete med producentansvarsaktörerna, framförallt Förpacknings- och tidningsinsamlingen, FTI.

Avfallshanteringen är på många sätt en viktig samhällsservice och infrastrukturfråga. Placering av publika insamlingsplatser, behandlingsanläggningar och omlastningsstationer samt påverkan på trafikplaneringen är centrala frågor. Många aktörer är involverade och det finns ofta flera, ibland motstridiga, intressen som ska jämkas samman. Det är därför viktigt att avfallsfrågorna kommer in i ett tidigt skede i samhällsplaneringen.

Resultatmål kommunalt avfall

4.1 90 % av hushållen ska vara nöjda med avfallsinsamlingen

4.2 Avfallshanteringen ska beaktas i samhällsplaneringen

Uppföljning

- Uppföljning genom kundundersökning.
- Kvalitativ beskrivning av hur avfallshanteringen beaktas i samhällsplaneringen.

	Åtgärder	År	Ansvar
4.1.1	Inför E-tjänst för hämtning av farligt avfall.	2018	VA- och renhållningsavdelningen
4.1.2	Genomför försök med insamling av farligt avfall och småelektronik i butik med säkerhets skåpet Samlaren. Glödlampor, lågenergilampor, småbatterier och småelektronik kan lämnas.	2018	VA- och renhållningsavdelningen
4.1.3	Utveckla informationen på hemsidan, för att alltid vara aktuell och kunna möta nya behov.	Genomförs årligen	VA- och renhållningsavdelningen
4.1.4	Fortsätta publicera och dela ut miljökalender till kommunens hushåll	Genomförs årligen	Miljöstrateg
4.1.5	I samband med medborgarundersökningen medverka med fördjupande frågor om avfallsinsamling. För att ta reda på nöjdhet med olika delar av avfallsinsamlingen.	Genomförs vartannat år	VA- och renhållningsavdelningen
4.1.6	Ha fortsatt god tillgänglighet gentemot kunderna för att främja god miljö och god service.	Genomförs löpande	VA- och renhållningsavdelningen
4.2.1	Inför rutiner så att det vid framtagande av nya detaljplaner, med hänsyn till den aktuella markanvändningen, planeras in plats för insamling av kommunalt avfall, förpackningar och tidningar.	2016	Miljö- och byggförvaltningen i samverkan med tekniska förvaltningen

3. KONSEKVENSER AV AVFALLSPLANEN

I detta kapitel beskrivs övergripande konsekvenserna av avfallsplanen ur ekologiskt, socialt och ekonomiskt perspektiv. De ekologiska konsekvenserna beskrivs också i bilaga 5, Miljökonsekvensbeskrivning.

MÅL 1: AVFALLSMÄNGDERNA SKA MINSKA

Det övergripande syftet med detta mål är att minska miljöbelastningen som konsumtion av varor och hanteringen av det avfall som uppstår innebär.

Ekologisk dimension

Tänkbara konsekvenser är till exempel:

- Minskad mängd material behöver utvinnas ur jordskorpan om produkter återanvänds istället för att behöva nyttillverkas.
- Minskad energiåtgång genom att i större utsträckning använda de produkter som redan finns istället för att behöva producera nya.
- Genom att avfallsminimera minskar mängden skadliga ämnen som kan spridas i avfallsledet.
- Minskade transporter om mängden avfall minskar.

Social dimension

Tänkbara konsekvenser är till exempel:

- Förändrade attityder som leder till att människor till exempel slänger mindre mängd användbar mat och köper produkter av kvalitet som håller längre.
- Genom ökad konsumtion av upplevelser istället för saker kan människors livskvalitet öka.
- Möjlighet för hushåll att lämna användbara saker till återanvändning på återvinningscentralen.

Ekonomisk dimension

Tänkbara konsekvenser är till exempel:

- Om människor väljer att konsumera produkter med lång livslängd och av hög kvalitet kan det leda till bättre privatekonomi.
- Om människor väljer att konsumera tjänster istället för saker kan det bidra till mindre råvaruförbrukning och tillväxt i tjänstesektorn.
- Minskad konsumtion av varor kan leda till försämrad ekonomi för handeln.

-
- Minskade avfallsmängder kan innebära lägre totalkostnad för avfallskollektivet och den enskilda kunden.
 - Flera av åtgärderna kan, för kommunen, innebära ökade kostnader för att bland annat med information nå förändrade konsumtionsmönster.

MÅL 2: RESURSERNA I AVFALLET TAS TILLVARA

Syftet med detta mål är att sorteringen av det avfall som uppkommer ska bli bättre så att mer avfall kan materialåtervinnas, vilket minskar behovet av jungfruliga råvaror.

Ekologisk dimension

Tänkbara konsekvenser är till exempel:

- Insamling av matavfall till biogasproduktion ger två miljömässiga fördelar; dels att biogasen som produceras är ett förnyelsebart bränsle som ersätter fossila bränslen och dels att en biogödsel produceras som kan ersätta handelsgödsel i jordbruket.
- Bättre materialåtervinning av förpackningar, tidningar, fraktioner på ÅVC och bygg- och rivningsavfall leder till minskat behov av att bryta jungfruliga material ur jordskorpan och lägre energiförbrukning sett ur ett livscykelperspektiv.
- Hämtning av fler källsorterade fraktioner medför ofta ett ökat transportarbete och därmed ökade utsläpp. Ur ett miljösystemperspektiv överväger emellertid oftast miljönyttan av ökad materialåtervinning nackdelarna med ökat transportarbete.

Social dimension

Tänkbara konsekvenser är till exempel:

- Möjlighet till insamling av matavfall, vilket många troligen upplever som positivt för miljön. Införande av matavfallsinsamling innebär en relativt stor förändring för kunder och brukare, vilket kräver en införandestrategi och väl genomtänkt informationsarbete.
- Införande av matavfallsinsamling innebär förändrad arbetsmiljö för avfallshämtarna.
- Förbättrad tillgänglighet att lämna förpacknings- och tidningsavfall.
- Förbättrad kunskap bland kunder och brukare om hur och varför man ska källsortera.

Ekonomisk dimension

Tänkbara konsekvenser är till exempel:

- Införande av matavfallsinsamling innebär ökade kostnader för kommunen. I en utredning bedöms driftkostnaderna (insamling, behandling och information) för

matavfallsinsamling med tvåkärssystemet i Ljungby bli omkring 50 procent högre än dagens system med sorterat avfall. I samma utredning bedöms införande av fyrfackssystemet för matavfall, förpackningar och tidningar för villor kombinerat med tvåkärssystemet för flerbostadshus kunna leda till en dryg fördubbling av driftkostnaderna. Noteras bör att det i båda fallen antogs en hundra procentig anslutning till systemet.

- De ökade kostnaderna vid införande av nytt insamlingssystem kommer finansieras med höjning av avgifterna i avfallstaxan. Genom miljöstyrande taxa kan man göra det billigare för den som sorterar ut matavfallet än den som lämnar sorterat avfall.
- Flera av de övriga åtgärderna innebär också ökade kostnader för avfallskollektivet och kommunen. Ökad tillsyn på avfallsområdet innebär exempelvis ökat resursbehov för kommunen.

MÅL 3: AVFALLET SKA HANTERAS SÄKERT OCH HÅLLBART FÖR MÄNNISKA OCH MILJÖ

Syftet med detta mål är att avfallet och avfallshanteringen ska påverka hälsa och miljö så lite som möjligt, bland annat genom att minska utsläppen från transporter, minska miljöpåverkan från farligt avfall som kommer på villovägar och att förbättra arbetsmiljön.

Ekologisk dimension

Tänkbara konsekvenser är till exempel:

- Belastningen på miljön från kemikalier, tungmetaller och övergödande ämnen kommer att minska.
- Belastningen på människors hälsa från kemikalier och tungmetaller kommer att minska.
- Minskat användande av fossila bränslen, vilket leder till minskat bidrag till växthuseffekten.

Social dimension

Tänkbara konsekvenser är till exempel:

- Ökad kunskap om farligt avfall hos hushåll.
- Ökad kunskap om farligt avfall hos verksamhetsutövare.

Ekonomisk dimension

Tänkbara konsekvenser är till exempel:

- Flera av åtgärderna innebär ökade kostnader för kommunen. Ökad tillsyn på avfallsområdet innebär exempelvis ökat resursbehov för kommunen.

MÅL 4: AVFALLSHANTERINGEN SKA PRÄGLAS AV GOD SERVICE

Syftet med detta mål är att kommunen ska bedriva avfallshanteringen så att kunder och brukare är nöjda med den service de får och upplever den som prisvärd.

Ekologisk dimension

Tänkbara konsekvenser är till exempel:

- God service och ökad information om den kommunala avfallshanteringen ger brukarna möjlighet att hantera sitt avfall på ett miljömässigt bättre sätt.

Social dimension

Tänkbara konsekvenser är till exempel:

- Ökad kunskap hos kunder och brukare om hur man ska sortera och varför.
- Nöjda kunder och brukare som känner att de är delaktiga i miljöarbetet.

Ekonomisk dimension

Tänkbara konsekvenser är till exempel:

- Flera av åtgärderna innebär ökat resursbehov för avfallskollektivet och kommunen.

4. STYRMEDEL FÖR ATT NÅ MÅLEN

Kommunen har ett antal styrmedel till sitt förfogande som kan användas för att styra mot de uppsatta målen, framförallt:

- Information och kommunikation
- Avfallstaxan
- De lokala föreskrifterna om avfallshantering i kommunen
- Tillsyn över avfallshanteringen som kommunen utövar över de anmälnings- och tillståndspliktiga företagen

INFORMATION OCH KOMMUNIKATION

Information och kommunikation ökar människors kunskap och i förlängningen kan det förändra attityder, värderingar och beteenden. Kommunen utför redan idag ett omfattande kommunikationsarbete inom avfallsområdet men många av de mål som satts upp i avfallsplanen kräver att kommunikationsarbetet utvecklas och flera av åtgärderna är rena kommunikationsåtgärder. Införande av matavfallsinsamling är ett område som kommer att kräva omfattande kommunikationsinsatser liksom att bidra till att minska avfallsmängderna genom medveten konsumtion och återanvändning.

Olika målgrupper har olika informationsbehov, och genom ett strategiskt och målgruppsanpassat arbetssätt kan olika grupper nås på bästa sätt. Budskapet skall vara klart och tydligt och tala om både hur avfallet ska sorteras och varför. För att nå ut till kunder och brukare använder sig kommunen av olika kanaler, bland annat brevutskick, miljökalender, information på fakturor, information vid ÅVC, personliga möten, studiebesök, öppet hus, annonser i lokala morgontidningar och information på kommunens hemsida.

AVFALLSTAXAN

Ett viktigt ekonomiskt styrmedel och möjlighet att påverka människors val av tjänster och beteende är avgifterna i avfallstaxan. Miljöbalkens 27 kap 5 § anger att avgifterna får tas ut på ett sådant sätt att återanvändning, återvinning eller annan miljöanpassad avfallshantering främjas. Det är också möjligt att använda taxan så att kommunen styr mot en mer rationell hantering och bort från hantering som innebär dålig arbetsmiljö.

Ljungbys grundläggande principer för användande av avfallstaxan som styrmedel är:

- Taxan ska vara miljöstyrande så att det är billigare för den som sorterar sitt avfall.
- Taxan ska uppmuntra till fler gemensamma hämtställen för att uppnå en mer rationell hantering.

LOKALA FÖRESKRIFTER OM AVFALLSHANTERING

I de lokala föreskrifterna om avfallshantering finns de regler som gäller för avfallshanteringen i kommunen, till exempel hur och när avfall hämtas och hur det ska sorteras. Föreskrifterna kan användas för att exempelvis förbättra arbetsmiljön genom att reglera dragvägar, var kärlen ska vara uppställda, slangdragningar etc. Reglerna är styrande, men effekten i form av ökad sortering och förbättrad arbetsmiljö kommer inte av reglerna i sig utan förutsätter ett aktivt arbete med kommunikation och avgifter.

TILLSYN

I sin tillsyn kan miljö- och byggförvaltningen påverka avfallshanteringen hos företag och andra verksamheter. Miljöavdelningen utövar tillsyn över tillstånds- och anmälningspliktiga verksamheter, samt över Förpacknings- och tidningsinsamlingen (FTI) och kan ge råd, men också förelägga verksamhetsutövare att förbättra sin avfallshantering. Ett viktigt mål i denna avfallsplan är att verksamheter ska hantera sitt farliga avfall på rätt sätt.

Lagstiftningen reglerar att miljö- och hälsoskyddstillsynen ska planeras genom en tillsynsplan. Tillsynsplanen gäller i tre år med planering för varje år. Lagstiftningen reglerar också hur ofta tillstånds- och anmälningspliktiga verksamheter ska få tillsyn. Genom att i tillsynsplanen och i den dagliga tillsynen beakta avfallsplanen kan miljöavdelningen bidra till att målen uppnås.

5. UPPFÖLJNING OCH REVIDERING

Genom en årlig uppföljning av avfallsplanens mål och åtgärder blir avfallsplanen ett aktivt verktyg i kommunens planering. Avfallsplanen kommer att följas upp varje år i samband med VA- och renhållningens verksamhetsberättelse som redovisas för tekniska utskottet. Uppföljning ska göras enligt de uppföljningsmått som angetts för respektive mål för att mäta hur långt kommunen har kommit med att uppnå målen. Resultatet av uppföljningen blir ett underlag för budgetarbetet inför kommande år.

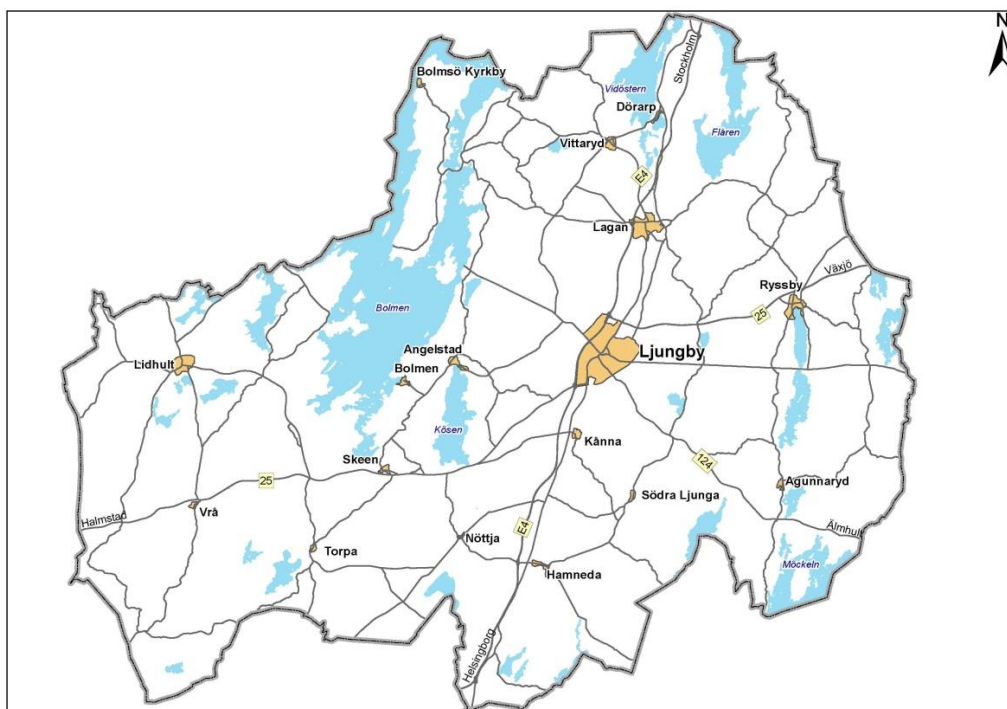
Uppgifterna i avfallsplanen ska ses över minst vart fjärde år enligt 80 § avfallsförordningen. Det innebär att kommunen i samband med den årliga uppföljningen 2018 går igenom mål och åtgärder och gör en bedömning av om planen fortfarande är aktuell eller om den behöver revideras. Ändringar i avfallsplanen i samband med revidering ska beslutas politiskt.

6. NULÄGESBESKRIVNING

BESKRIVNING AV KOMMUNEN

Ljungby kommun har drygt 27 400 invånare (2012) och invånarantalet har legat runt 27 000 sedan slutet av 1970-talet. I kommunen finns cirka 12 750 permanenthushåll (2011) varav cirka 8 003 (63 %) är en- och tvåfamiljshushåll och 4 747 (37 %) är hushåll i flerbostadshus. Det finns dessutom cirka 2 215 taxerade fritidshus. Drygt 40 % av fritidshusen ägs av personer boende i utlandet.

Kommunen har en yta av cirka 2 000 km², vilket gör den till en relativt glesbefolkad kommun. Runt 57 % av befolkningen bor i tätort.

Figur 6.1 Översiktlig karta för Ljungby kommun

Näringslivet i Ljungby domineras av tillverkningsindustri med inriktning på en global exportmarknad. Inom tjänstesektorn har en viss tillväxt skett på senare år. Det finns cirka 3 300 arbetsgivare i kommunen. Arbetsspendingen till och från kommunen är ungefär lika stor med ett utpendlingsnetto från kommunen på 17 personer 2012.

Nedan anges de åtta största arbetsgivarna i kommunen vid tidpunkten för avfallsplanens utformande.

• Ljungby kommun	2 275
• Kronobergs läns landsting	1 025
• Cargotec AB	775
• Electrolux Laundry Systems AB	525
• Strålfors AB	525
• Enertech AB	425
• Svetruck AB	225
• Samhall AB	125

ORGANISATION FÖR AVFALLSHANTERINGEN

Ansvar för avfallshanteringen i kommunen ligger på VA- och renhållningsavdelningen som är en del av tekniska förvaltningen. De politiska besluten som rör avfallsområdet fattas av kommunfullmäktige eller kommunstyrelsen och bereds politiskt i det tekniska utskottet. Från och med den 1 januari 2015 kommer det även att finnas en teknisk nämnd.

Avfallsinsamlingen handlas upp av entreprenör medan driften av avfallsanläggningen Bredemad med återvinningscentral (ÅVC) sköts i kommunens egen regi. För behandling av brännbart avfall finns avtal med Ljungby energi och transport och behandling av fraktioner från avfallsanläggningen handlas upp av olika aktörer.

KOMMUNALT AVFALL

Insamlingssystem

Kärlavfall

190-liters sopkärl för brännbart avfall med hämtning varannan vecka är i dagsläget det vanligaste abonnemanget för en- och två bostadshus. För flerfamiljsfastigheter är det vanligaste abonnemanget 660-liters kärl med hämtning en gång per vecka. Hämtning från fritidshus sker varannan vecka från april till september. Kärlen är försedda med ett digitalt tag-id som registreras vid tömning. Information om tömt kärl och eventuella avvikelser överförs sedan till kundtjänst via kommunens datasystem. Insamling sker med baklastande fordon. Avfallet körs direkt till Ljungby Energi för förbränning. Sommartid förekommer mellanlagring av balat (inplastat) kärlavfall på Bredemads avfallsanläggning.

Totalt finns cirka 10 300 abonnemang för kärlavfall fördelat enligt följande:

- Helårsabonnemang 8 850 stycken
(till exempel en- och två bostadshus, flerbostadshus eller verksamheter med mindre mängd kommunalt avfall.)
- Sommar- och fritidsabonnemang 1 402 stycken
- Permanenta containrar, 3, 6 eller 8 m³ 50 stycken
(flerbostadshus eller verksamheter)

Matavfall

Ingen insamling av matavfall sker idag i kommunen. Omkring 1 400 abonnenter bedöms ha hemkompost för matavfall. Siffran motsvarar det antal abonnenter som har utglesad hämtning (månadstömning eller kvartalstömning). Detta motsvarar cirka 16 % av hushållen med helårsabonnemang för hämtning av kommunalt avfall i kärl. Privatpersoner kan köpa hemkomposter godkända för kompostering av kommunalt avfall till rabatterat pris från kommunen.

Grovavfall

I kommunen finns en återvinningscentral (ÅVC) belägen vid avfallsanläggningen Bredemad där hushåll med abonnemang kan lämna sitt grovavfall, farliga avfall och uttjänt elektronik. Mindre företag kan köpa företagskort för att få tillgång till avfallsanteringen på Bredemads återvinningscentral. Kommunen har även en avgiftsfri tjänst för fastighetsnära hämtning av grovavfall för sina abonnenter. Hämtningen sker fem gånger per år och beställs i förväg hos kommunen via telefon eller e-tjänst. Vid varje tillfälle kan max fem kollin lämnas. Under 2012 hämtades grovavfall på 520 ställen, varav 65 % på landsbygden. Huvuddelen av grovavfallet samlas in på återvinningscentralen.

Trädgårdsavfall

Kommunen erbjuder hämtning av trädgårdsavfall varannan vecka under perioden april till november mot avgift. Avfallet läggs då i ett 370-liters kärl som töms med baklastande fordon. Cirka 800 abonnenter utnyttjar tjänsten. Huvuddelen av trädgårdsavfallet samlas in på återvinningscentralen.

Farligt avfall

Kommunen erbjuder, för hushåll med avfallsabonnemang, avgiftsfri hämtning av farligt avfall och småelektronik i så kallade miljöboxar om 25 liter. Kunden beställer hämtning av kommunens kundtjänst och innehållet i miljöboxen hämtas sedan vid ordinarie sophämtning. Under 2012 gjordes ungefär 245 beställningar för hämtning av farligt avfall från miljöboxen. För flerbostadshus erbjuder kommunen hämtning av farligt avfall från så kallade miljöskåp. Uppskattningsvis 90 % av det farliga avfallet samlas in på återvinningscentralen.

Slam och latrin

Slamtömning från hushåll med enskilt avlopp sker på 4 141 ställen, varav flertalet är slamavskiljare. Slamtömning av slamavskiljare ligger vanligen på schema varje eller vartannat år. Hushåll med slutna tank beställer som regel tömning vid behov.

I kommunen finns 30 kunder med latrinhämtning, varav två är helårskunder. Hämtning av latrinkärl sker i samband med ordinarie sophämtning.

Slamtömning av fettavskiljare på restauranger har verksamhetsutövarna hittills beställt direkt från slamsugningsföretaget utan inblandning från kommunen. Kommunen har påbörjat arbetet med att ta över tömningen av fettavskiljare samt ökat tillsynen.

Avfallsmängder och behandling

Översikt

Kommunen sammanställer årligen statistik på mängder insamlat avfall under kommunalt ansvar och samlar också in uppgifter om insamlat avfall från hushållen som faller under producentansvar. År 2012 genererades cirka 14 530 ton kommunalt avfall⁶ i kommunen. Det motsvarar 521 kg kommunalt avfall per person⁷, vilket kan jämföras med medel för samtliga kommuner i Sverige som låg på 524 kg och kommuner med jämförbar befolkning med Ljungby (15 000-30 000 invånare) som låg på 536 kg. I Tabell 6.1 redovisas insamlade mängder 2009-2012.

⁶ I detta ingår kärll- och säckavfall, grovavfall, farligt avfall, förpackningar, tidningar, elavfall och batterier.

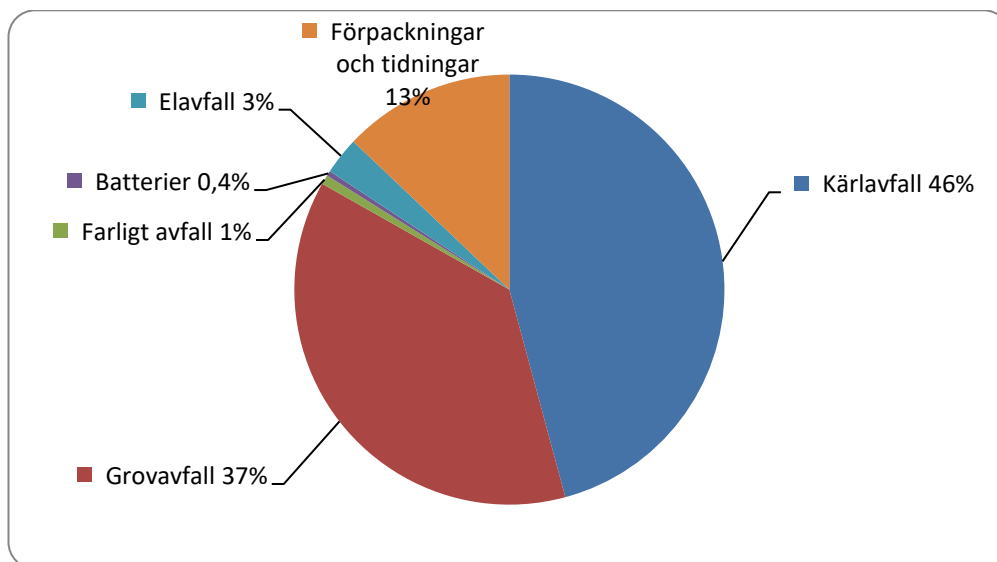
⁶ I detta ingår kärll- och säckavfall, grovavfall, farligt avfall, förpackningar, tidningar, elavfall och batterier.

⁷ Antalet invånare i kommunen är justerat med fritidshusboende, gästnätter och arbetsplatsnetto omräknat till personer enligt metodiken i Avfall Web.

Tabell 6.1 Mängd insamlat kommunalt avfall⁶ redovisat i ton/år och kg/person⁷ och år.

	2009	2010	2011	2012
Summa kommunalt avfall, ton/år	15 603	13 777	13 852	14 530
Summa kommunalt avfall, kg/person, år	549	508	489	521

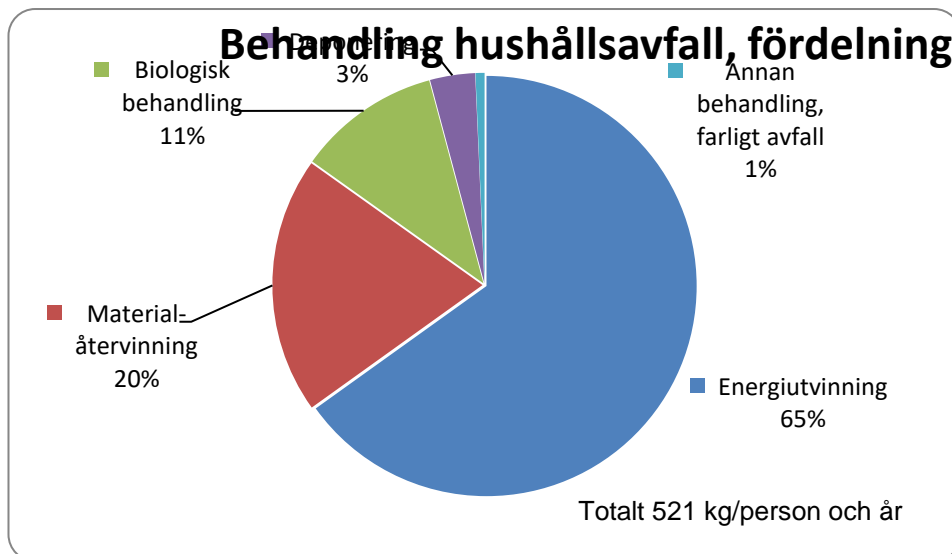
I figur Figur 6.2 visas hur det insamlade kommunalt avfallet fördelades procentuellt.

Figur 6.2 Procentuell fördelning av insamlat kommunalt avfall 2012

De insamlade mängderna av olika avfallsslag varierar något mellan åren men det är svårt att utläsa tydliga trender när det gäller ökande eller minskande mängder.

Av Figur 6.3 framgår att 20 % av kommunalt avfallet gick till materialåtervinning, 11 % till biologisk behandling, 65 % till energiutvinning (förbränning) och att endast 3 % deponerades.

Figur 6.3 Procentuell fördelning av behandlingsmetod för insamlat kommunalt avfall 2012.

Kärlavfall

Kärlavfallet transporteras direkt till Ljungby Energis kraftvärmeanläggning Ljungsjöverket för produktion av fjärrvärme och el. Av Tabell 6.2 framgår insamlade mängder kärlavfall 2009-2012.

Tabell 6.2 Insamlade mängder kärlavfall 2009-2012

	2009	2010	2011	2012
Kärlavfall, ton/år	6 529	6 730	6 171	6 656
Kärlavfall, kg/person, år	230	238	218	239

Matavfall

Cirka 250 ton matavfall från hushållen uppskattades sorteras ut för hemkompostering 2012. Ingen insamling av matavfall förekommer.

Grovavfall

Av Tabell 6.3 framgår den sammanlagda mängden grovavfall insamlat på ÅVC och från grovavfallsinsamlingen vid villahushåll 2009-2012.

Tabell 6.3 Insamlade mängder grovavfall 2009-2012.

	2009	2010	2011	2012
Grovavfall, ton/år	6 548	5 209	5 111	5 431
Grovavfall, kg/person, år	230	184	180	195

Av tabell Tabell 6.4 framgår hur grovavfallet fördelades mellan olika avfallsslag 2012 och hur dessa behandlades.

Tabell 6.4 Mängd av olika grovavfallsfraktioner och behandlingsmetod 2012.

Fraktion	Ton 2012	Behandling
Grovt brännbart	300	Energiutvinning
Smått brännbart	987	Energiutvinning
Deponirest	512	Deponering
Trädgårdsavfall	1373	Biologisk behandling
Well, kartong	147	Materialåtervinning
Metallskrot	425	Materialåtervinning
Kabel	8	Materialåtervinning
Tryckimpregnerat trä	34	Energiutvinning
Trä	1 647	Energiutvinning
Summa	5 431	

När det gäller trädgårdsavfallet förädlas det på olika sätt på Bredemad;

- Grenar och ris komposteras till jord som säljs till privatpersoner.
- Gräs och löv komposteras för användning vid sluttäckning av gamla deponin.
- Stockar och stubbar flisas innan det går till förbränning.

Farligt avfall

Det insamlade farliga avfallet går via upphandlad entreprenör till olika behandlingsanläggningar för destruktion, materialåtervinning eller energiutvinning. Av Tabell 6.5 framgår sammanlagda mängden farligt avfall insamlat, med miljöboxar och från miljöskåp från hushåll, samt som hushållen lämnat på ÅVC under år 2009-2012.

Tabell 6.5 Insamlade mängder farligt avfall 2009-2012

	2009	2010	2011	2012
Farligt avfall, ton/år	129	94	120	103
Farligt avfall, kg/person, år	4,5	3,3	4,2	3,7

Mängden farligt avfall per person och år, 3,7 kg, är lägre än medeltalet för kommuner i Sverige som ligger på 7,4 kg. Förklaringen till detta är framförallt att tryckimpregnerat trä till största delen registreras som industriavfall i Ljungby, varför bara en liten del registreras som kommunalt avfall; 1,2 kg/person och år jämfört med 4,8 kg/person som var medel i Sverige 2012.

De 103 ton farligt avfall som samlades in 2012 fördelades enligt Tabell 6.6.

Tabell 6.6 Insamlade mängder farligt avfall 2012, uppdelat på fraktioner

Fraktion	Ton 2012
Kemikalier etc.	58
Asbest	11
Tryckimpregnerat trä	34
Summa	103

Slam och latrin

Av Tabell 6.7 framgår mängden slam från enskilda avlopp och latrin som samlades in 2009-2012.

Tabell 6.7 Mängder slam och latrin 2009-2012

	2009	2010	2011	2012
Behandlat slam från enskilda avlopp, ton/år	6	6	6	6
Slam från fettavskiljare, ton/år	-	-	-	-
Latrin, ton/år	7,4	7,4	7,4	6,6

Slam från enskilda avlopp och latrin behandlas till en ökad torrhalt. Därefter komposteras slammet för att användas vid sluttäckning. Latrinbehållarna förbränns på Ljungsjöverket.

För mängden fettavskiljarslam finns det ingen statistik då administrationen sköts av renhållningsentreprenören. Fettavskiljarslammet avvattnas på Bredemads avvattnarplatta för att sedan komposteras.

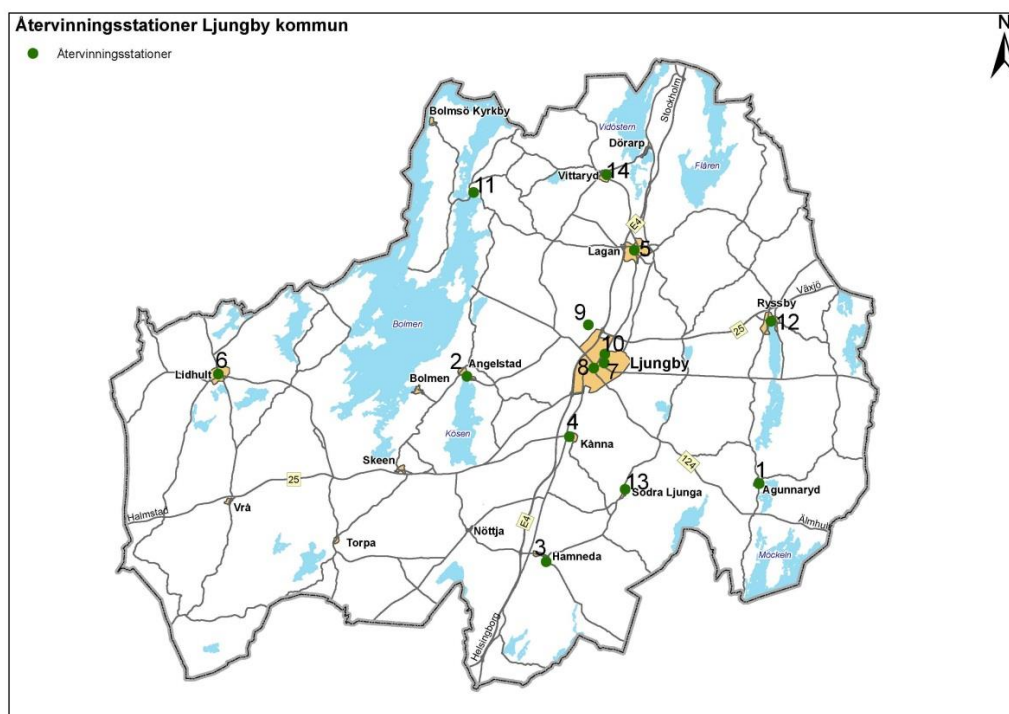
AVFALL SOM OMFATTAS AV PRODUCENTANSVAR

Producentansvar innebär att den som tillverkar eller importerar en produkt är skyldig att samla in och ta hand om det avfall som uppstår när produkten tjänat ut. Nedan beskrivs ansvar, insamlingssystem och insamlade mängder för de sju avfallslag som idag omfattas av producentansvar.

Förpackningar och tidningar

Förpackningar och tidningar omfattas av producentansvar och Förpacknings- och tidningsinsamlingen, FTI, ansvarar för insamlingssystemet, som att invånarna transportera sitt avfall till återvinningsstationer.

I kommunen finns för närvarande 14 återvinningsstationer för förpackningar och tidningar, varav en ligger på återvinningscentralen Bredemad (Figur 6.4). Dessutom finns tre stationer för insamling av enbart glas. Detta motsvarar 5,2 återvinningsstationer per 10 000 invånare att jämföra med genomsnittet i Sverige på 6,1 per 10 000 invånare. De senaste fem åren har sju återvinningsstationer i kommunen tagits bort.

Figur 6.4 Karta över återvinningsstationer i Ljungby kommun.

Tabell 6.8 Adresser över återvinningsstationer i Ljungby kommun.

Nr	Ort	Återvinningsstation	Adress
1	Agunnaryd	Infarten affären	Brånavägen
2	Angelstad	Vid badplatsen	Sjövägen
3	Hamneda	Stationsområdet	Marknadsvägen
4	Kånna	Lunnarpsvägen vid brofästet	Lunnarpsvägen
5	Lagan	P-plats Lagan	Parkgatan/Föreningsgatan
6	Lidhult	P-plats vid bensinmacken	Unnarydsvägen
7	Ljungby	ICA Maxi	Drottninggatan 36
8	Ljungby	Garvaren	Skåneg./Gängesv.
9	Ljungby	Bredemad avfallsanläggning (ÅVC)	
10	Ljungby	Bensinmacken Jet	Harabergsgatan
11	Tannåker	Brandstationen/Pingstkyrkan	
12	Ryssby	P-plats	Storgatan
13	Södra Ljunga	Affären	Lingvägen

14	Vittaryd	Närköp	Göthbergs väg
----	----------	--------	---------------

Enligt förpacknings- och tidningsinsamlingen (FTI) har cirka 2 880 flerbostadshushåll i Ljungby kommun tillgång till fastighetsnära insamling av förpackningar och tidningar, vilket motsvarar cirka 60 % av antalet hushåll i flerbostadshus. Fastighetsägaren tecknar i dessa fall avtal om hämtning av materialet med valfri privat entreprenör. Av Tabell 6.9 framgår insamlade mängder förpackningar och tidningar 2009-2012 från återvinningsstationer och fastighetsnära insamling.

Tabell 6.9 Insamlade mängder förpackningar och tidningar åren 2009 till 2012 från återvinningsstationer och fastighetsnära insamling i Ljungby kommun.

	2009	2010	2011	2012
Glasförpackningar, kg/person, år	18,6	16,6	20,4	20,7
Pappersförpackningar, kg/person, år	16,1	13,1	12,5	11,4
Metallförpackningar, kg/person, år	1,9	2,7	2,1	1,5
Plastförpackningar, kg/person, år	4,3	5,5	4,9	5,4
Tidningar, kg/person, år	37,0	33,1	31,3	29,5
Totalt, förpackningar och tidningar, kg/person, år	75	68	69	67
Totalt, förpackningar och tidningar, ton/år	2 131	1 315	1 948	1 879

Den sammanlagda mängden insamlade förpackningar och tidningar i Ljungby kommun, 67 kg/person år 2012, ligger i nivå med medel för samtliga kommuner i Sverige som låg på 73 kg/person år 2012. För kommuner med för Ljungby kommun jämförbar befolkningsmängd låg på den insamlade mängden på 69 kg/ person. Den minskande trenden för tidningar förklaras genom minskat läsande av papperstidningar och en övergång till digitala medier. Trenden är gemensam för hela landet.

De olika materialslagen transporteras efter insamling till sorterings- och behandlingsanläggningar så att materialen i så stor utsträckning som möjligt kan materialåtervinnas. I Tabell 6.10 beskrivs hur de olika materialen återvinnas.

Tabell 6.10 Användningsområde för insamlade förpackningar och tidningar

Glasförpackningar	Glas sorteras, rensas och krossas och återvinns som ny glasråvara till nya glasförpackningar eller till byggnadsisolering.
Pappersförpackningar	Pappersfibrerna i pappersförpackningar används efter bearbetning bland annat till nya förpackningar och till ytskiktet på gipsskivor. Pappersfibrer kan återvinnas fem till sju gånger innan fibrerna är utslitna och går till förbränning.
Metallförpackningar	Metallförpackningar sorteras så att stål separeras från aluminium. Stål blir nytt stål och används bland annat till järnvägsräls och armeringsjärn. Aluminium smälts ner och används bland annat till konservburkar och motordelar.
Plastförpackningar	Hårdplasten används bland annat till blomkrukor, delar till fordonsindustrin och byggindustrin. Mjuka plastförpackningar används huvudsakligen till nya sopsäckar, bärkassar och kabelskydd.
Tidningar	Tidningar återvinns till nytt tidningspapper eller till hushålls- och toalettpapper. Pappersfibrer kan återvinnas fem till sju gånger innan fibrerna är utslitna och går till förbränning.

Elektriskt och elektroniskt avfall

Elektriskt och elektroniskt avfall omfattas av producentansvar. Elkretsen är det materialbolag som ansvarar för återvinningen av de uttjänta elprodukterna och insamlingen sker till största delen på kommunernas återvinningscentraler.

Elektriskt och elektroniskt avfall lämnas huvudsakligen på återvinningscentralen. Skrymmande elavfall såsom kyl, frys, och spisar kan även hämtas med kommunens grovavfallsinsamling fem gånger per år och smälet kan läggas i miljöboxarna tillsammans med farligt avfall.

Tabell 6.11 framgår sammanlagda mängden elavfall insamlat på ÅVC och via fastighetsnära insamling från villahushåll 2009-2012.

Tabell 6.11 Insamlade mängder elektriskt och elektroniskt avfall 2009-2012.

	2009	2010	2011	2012
Elektriskt och elektroniskt avfall, ton/år	251	390	458	408
Elektriskt och elektroniskt avfall, kg/person, år	8,8	13,8	16,2	14,7

Den sammanlagda mängden insamlat el- och elektronikavfall år 2012 var 14,7 kg/person i Ljungby kommun vilket ligger i nivå med 2012 års medel i Sverige på 15,5 kg/person. Statistiken kommer från Elkretsen.

Elavfallet tas omhand genom att miljöfarliga delar plockas bort så att metaller av olika slag kan återvinnas, tillsammans med en del plaster och glas. Övriga plaster och annat material går till energiutvinning.

Däck

Däck utan fälg omfattas av producentansvar och Svensk Däckåtervinning AB, SDAB, organiserar omhändertagandet och återvinningen av däck i Sverige. Uttjänta däck kan lämnas in både på Bredemads återvinningscentral och till däckverkstäder. För Ljungby har DSAB ingen exakt statistik över insamlade mängder men cirka 219 ton beräknas ha samlats in 2012. Den genomsnittliga mängden återvunna däck i Sverige är 8 kg/ person och år.

SDAB hämtar insamlade däck och sorterar dem efter kvalitet. De bästa går till regummering vilket är det miljömässigt bästa alternativet. Av övriga däck går drygt 50 % till energiutvinning i cementindustrin och värmeverk. Däck används också som väg- och konstruktionsmaterial, till sprängmattor, i isoleringsmaterial, inblandningar i asfalt med mera.

Batterier

Producentansvaret för batterier omfattar alla typer av batterier, såväl miljöfarliga som icke-miljöfarliga, såväl lösa som inbyggda.

Kommunen har avtal med Elkretsen för hantering av bärbara batterier, vilket betyder att kommunen samlar in batterierna bland annat i batteriholkar på återvinningsstationerna, i hushållens miljöboxar och på ÅVC. Elkretsen sedan tar hand om sortering, hantering och återvinning. Blybatterier som är tyngre än 3 kg, det vill säga bilbatterier kan lämnas in på återvinningscentralen (ÅVC). Mängden insamlade batterier framgår av tabell 6.12

Tabell 6.12 Insamlade mängder batterier 2009-2012.

	2009	2010	2011	2012
Batterier bärbara, ton/år	10,3	4,6	10,3	7,6
Batterier bärbara, kg/person, år	0,4	0,2	0,4	0,3
Blybatterier tyngre än 3 kg, ton/år	2,3	17,1	17,1	24,0
Blybatterier tyngre än 3 kg, kg/person, år	0,1	0,6	0,6	0,9

Batterierna sorteras efter sitt kemiska innehåll och delar av batterierna materialåtervinns för att kunna ingå i nya produkter medan andra delar går till energiutvinning. Batterier med kvicksilverinnehåll upparbetas så att kvicksilvret kan separeras och omhändertas för slutförvaring.

Bilar

Även personbilar omfattas av producentansvar vilket innebär att bilar ska lämnas till en auktoriserad bilskrotningsfirma. Bilproducenterna har bildat ett gemensamt mottagningssystem för skrotbilar. Producentansvaret föreskriver att minst 85 procent av bilens vikt ska återanvändas eller återvinnas. Från och med 2015 gäller att minst 95 procent av bilens vikt återanvändas eller återvinnas.

Mängden skrotade bilar i kommunen har inte kunnat kartläggas, men den bör i stort sett återspegla nybilsförsäljningen en generation tidigare.

Läkemedel

Producentansvaret för läkemedel innebär att alla apotek är skyldiga att ta emot överblivna läkemedel/ läkemedelsavfall och att det transporteras och tas omhand på ett hälso- och miljömässigt godtagbart sätt. Det insamlade avfallet destrueras. Det är okänt vilka mängder läkemedelsavfall som samlas in i kommunen.

VERKSAMHETSAVFALL

Eftersom verksamhetsavfall inte omfattas av kommunalt ansvar saknas en samlad bild över avfallslag, mängder och behandling för dessa typer av avfall. I Ljungby kommun finns det många mindre tillverkningsindustrier och exempel på avfallstyper som uppkommer är gjuteriavfall, aska, skrot, metall, papper, kartong, lackeringskemikalier och ytbehandlingskemikalier. Verksamhetsavfallet som uppstår tas antingen omhand på avfallsanläggningar inom kommunen eller transporteras till andra anläggningar i regionen.

Troligtvis kommer en stor del av verksamhetsavfallet till kommunens avfallsanläggning på Bredemad och till Ljungby Energis förbränningsanläggning Ljungsjöverket.

Tabell 6.13 och Tabell 6.14 redovisar mottagna mängder på dessa båda anläggningar 2012.

Tabell 6.13 Avfall som lämnats från verksamheter till Bredemads avfallsanläggning år 2012.

Fraktion	Ton 2012
Sortering på platta (därur sorterad deponi)	923 (587)
Sorterad park och trädgårdsavfall	346
Bredemads brännbara	367
Slänttäckning	910
Brännbart med förbehandling	72
Aska/avfallsförbränning	3,8
MKM (material för mindre känslig markanvändning) för deponisluttäckning	31
Bottenaska konstruktionsmaterial	10 273
Bioaska konstruktionsmaterial	2 690
Sot/slagg ej förbränning	1 565
Gjuterisand	5 553
Asbest	315*
Slam från reningsverk till kompostering	2 651
Övrigt trä, till exempel från rivning	1 696
Industriträ	767
Tryckimpregnerat /behandlat trä	19
Summa	28 182

*Inklusive 11 ton från privatpersoner.

Tabell 6.14 Industriavfall som lämnats från verksamheter till Ljungsjöverket år 2012.

Fraktion	Ton 2012
Industriavfall till förbränning	8 074 ton

För att visa på vilken typ av avfall som uppkommer från tillståndspliktiga verksamheter som är skyldiga att lämna miljörapport (12 stycken i kommunen), redovisas i

Tabell 6.15 en sammanställning av typ av avfall och mängder från dessa verksamheter.

Tabell 6.15 Verksamhetsavfall från verksamheter som lämnar miljörapport år 2012.

Fraktion	Ton 2012
Gjuterisand, -formar och -kärnor	8 214
Ugnsslagg och sot	1 511
Trä	114
Sorterat brännbart och brännbart byggavfall	271
Papper och well	100
Plast till återvinning, plastförpackningar	20
Osorterat avfall till sortering	19
Tegel och betong	16
Isolering	12
Metall och skrot	1 177
Aska, stoft och dylikt avfall	11 334

Slamtyper	2 604
Farligt avfall, el- och elektronikavfall	100
Farligt avfall och asktyper	3,5
Summa	25 496

KUNDNÖJDHET

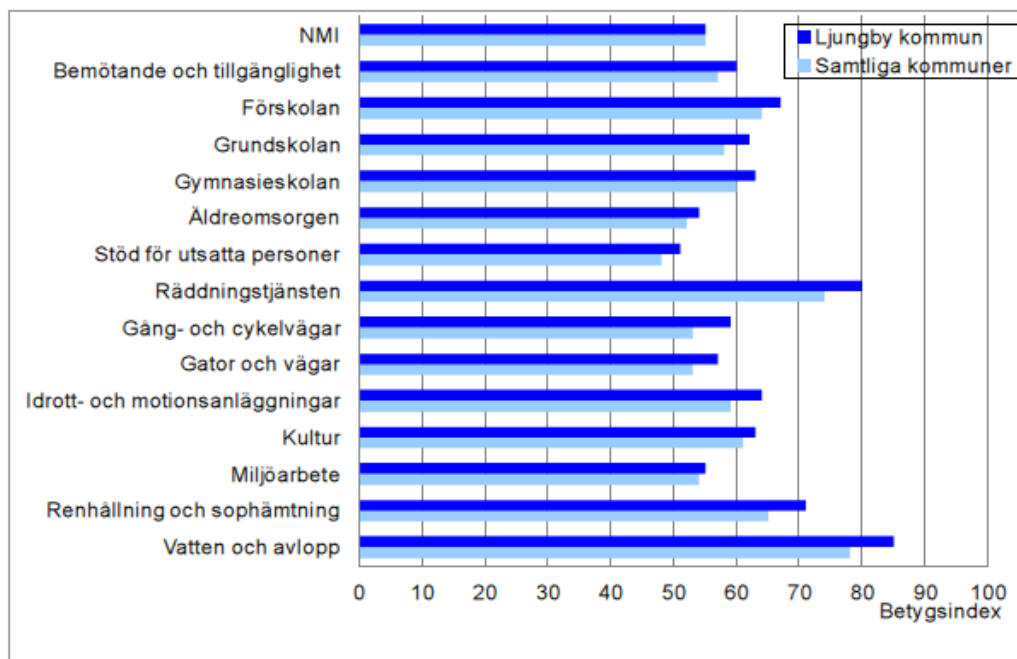
Ljungby kommun har i flera år deltagit i SCB:s medborgarundersökning⁸, senast 2012. I undersökningen mäts bland annat nöjd-medborgarindex, vilket visar hur nöjda kommuninvånarna är med kommunens olika verksamheter. Två ingående kategorier har relevans för avfallshanteringen: *miljöarbete* respektive *renhållning*.

Under kategorin *miljöarbete* ingick år 2008 och 2010 frågor om servicen på ÅVC, möjligheten att lämna farligt avfall, grovavfall, elavfall, grovavfall, förpackningar och tidningar, städning av återvinningsstationerna samt miljöarbetet som helhet i kommunen. År 2012 fanns inga frågor om avfallshantering med under miljöarbete i enkäten och därför är kategori miljö det året inte intressant ur avfallshänseende. Hämtningen av kärnavfall ingår alla tre åren i kategorin *renhållning* tillsammans med frågor om klotter, gaturenhållning och dylikt.

Både kategori miljöarbete och renhållning är, med undantag för miljöarbete år 2012, viktiga att studera för att få en helhetsbild över hur kommuninvånarna upplever servicen i kommunen kopplat till avfallshantering.

I undersökningarna från 2008, 2010 och 2012 ser man att betygsindex för renhållning ligger högre för Ljungby kommun jämfört med kommuner av motsvarande storlek och även jämfört med samtliga kommuner. I Figur 6.5 visas resultaten för samtliga verksamhetsområden i medborgarundersökningen 2012. År 2008 och 2010 är betygsindexet för miljö också högre för Ljungby kommun än för samtliga och jämförbara kommuner. Nöjdheten med att kunna lämna tidningar och förpackningar ökade mellan 2008 och 2010.

⁸ SCB, 2006, 2008, 2010, 2012

Figur 6.5 Nöjd-medborgar-Index (NMI), indexet Bemötande och tillgänglighet och verksamheternas betygsindex för Ljungby kommun våren 2012 samt för samtliga 115 kommuner i SCB:s undersökningar hösten 2011 och våren 2012.

För att höja det totala nöjd-medborgar-indexet för Ljungby kommun menar SCB ändå att förbättringar på bland annat området renhållning har stort genomslag för helhetsbetyget enligt rapporten för 2010 och 2008, medan man 2012 anser att renhållningsområdet kan bevaras som det är. 2008 anser de som svarat på enkäten att miljöområdet bör uppmärksammas och 2010 anser man att det kan bevaras som det är.

I SCB-undersökningen 2010 ställdes bland annat en tilläggsfråga om vad invånarna tyckte om tillgängligheten på återvinningscentralen. 75 % av de svarande gav ett högt betyg (8-10), 19 % gav ett mellanbetyg (5-7) medan endast 6 % gav ett lågt betyg (1-4). En fråga ställdes också om intresset av att få fastighetsnära insamling av förpackningar och tidningar för villor till en kostnad av 1 500 kr extra per hushåll och år. Endast 3 % svarade ja medan 64 % svarade nej. 7 % svarade vet ej och 23 % svarade att det inte var aktuellt eftersom de inte bor i villa. Utifrån statistiska resultat är svårt att få rättvisande resultat i frågor rörande betalningsvilja, särskilt när det gäller produkter eller tjänster som den svarande inte känner till särskilt väl, vilket troligen är fallet i denna fråga.

Det är svårt att dra några tydliga slutsatser av SCB-undersökningarna då mer än enbart avfallsfrågor innefattas i kategorierna miljö och renhållning och svaren på varje enskild fråga inte går att utläsa. Tydligt är dock att frågorna är viktiga för det totala nöjd-medborgarindexet.

7. LAGAR, MÅL OCH STRATEGIER FÖR AVFALLSOMRÅDET

Avfallsområdet regleras och vägleds av lagar, planer och strategier på EU-nivå samt nationell, regional och lokal nivå.

EU-NIVÅ

Den övergripande och nu gällande EU-regleringen om avfall finns i Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/98/EG, avfallsdirektivet. Det är ett så kallat ramdirektiv, vilket innebär att det är möjligt att anta specialdirektiv på området. Direktivet anger en avfallshierarki som ska gälla som prioriteringsordning för avfallet i lagstiftningen.

NATIONELL NIVÅ

Lagstiftning

Avfallshanteringen är till stor del styrd av olika lagkrav. Lagkraven utgår ofta från EU-direktiv som sedan införts i den svenska lagstiftningen genom lagar, förordningar och föreskrifter. Kommunerna ansvarar för insamling och omhändertagande av kommunalt avfall och därmed jämförligt avfall. Hur detta ska gå till beskrivs i kommunernas föreskrifter om avfallshantering.

När det gäller förpackningar, elektriska och elektroniska produkter, batterier, bilar och däck ansvarar producenterna för att samla in och ta omhand detta avfall, vilket regleras i olika förordningar. För verksamhetsavfall som inte omfattas av producentansvar eller kommunalt ansvar är det den som ger upphov till avfallet som har ansvar att se till att avfallet hanteras på ett hälso- och miljömässigt godtagbart sätt.

Nationella miljömål

Till grund för det nationella miljöarbetet ligger ett generationsmål och 16 miljö kvalitetsmål som är beslutade av riksdagen. Miljö kvalitetsmålen anger det tillstånd i den svenska miljön som miljöarbetet ska leda till.

Avfallshanteringen har påverkan på flera av målen, framförallt God bebyggd miljö, Begränsad klimatpåverkan, Frisk luft och Giftfri miljö. För målet God bebyggd miljö finns en precisering av vad som gäller för hållbar avfallshantering som lyder:

"Avfallshanteringen är effektiv för samhället, enkel att använda för konsumenterna och att avfallet förebyggs samtidigt som resurserna i det avfall som uppstår tas till vara i så hög grad som möjligt samt att avfallens påverkan på och risker för hälsa och miljö minimeras."

Till de 16 miljö kvalitetsmålen har regeringen fastställt detaljerade mål och av dessa är det flera som direkt berör avfallshanteringen. Sedan 2009 finns det också etappmål som anger steg på vägen för att nå generationsmålet och ett eller flera miljö kvalitetsmål.

Strategier och program

Alla EU:s medlemsländer ska enligt direktivet för avfall ha nationella avfallsplaner. Länderna ska också ta fram särskilda program för förebyggande av avfall, som ska vara klara 2013. I Sverige har Naturvårdsverket ansvar för att ta fram den nationella avfallsplanen och programmet för förebyggande av avfall.

Den nationella avfallsplanen Från avfallshantering till resurshushållning - Sveriges avfallsplan 2012-2017 fastställdes i maj 2012. I planen pekades fem områden ut där det bedöms att det finns extra stort behov av åtgärder. Planen innehåller också exempel på vad som behöver göras för att nå ett mer resurseffektivt samhälle med utgångspunkt från miljömålen och EU:s avfallshierarki. Den nationella avfallsplanens fem prioriterade områden är:

- Avfall i bygg- och anläggningssektorn
- Hushållens avfall
- Resurshushållning i livsmedelskedjan
- Avfallsbehandling
- Illegal export av avfall till andra länder

För att nå målen i planen krävs samarbete mellan en rad aktörer: kommuner, myndigheter, näringslivet och forskarsamhället. Avfallsplanen lyfter fram vad enskilda aktörer behöver göra för att målen ska uppnås.

Ett program för förebyggande av avfall är under framtagande. I det kommer Naturvårdsverket att ta fram ytterligare förslag till mål, indikatorer och åtgärder samt analysera behovet av nya styrmedel.

REGIONAL NIVÅ

På regional nivå har Länsstyrelsen i Kronobergs län tagit fram miljömål för att ange riktningen för länets miljöarbete. Bland dessa mål finns ett som specifikt berör avfallsområdet:

- Allt matavfall från hushåll och verksamheter samlas in och rötas till biogas år 2020.

LOKAL NIVÅ

En kommun är skyldig att ha en renhållningsordning som beskriver hur avfall ska hanteras inom kommunen. Renhållningsordningen består av avfallsplan och lokala föreskrifter om avfallshanteringen.

Det finns även andra strategidokument inom kommunen som har koppling till avfallshanteringen:

- Plan för hållbar utveckling: Antagen 2008 och under omarbetande. I denna finns nyckeltal för bland annat avfallshanteringen som kommer att överensstämja med målen i avfallsplanen.

-
- Översiktsplanen: Antagen 2006 och under omarbetande.
 - VA-planen: Antagen 2013.

8. ORDLISTA

Avfall

Varje föremål, ämne eller substans som ingår i en avfallskategori och som innehavaren gör sig av med eller avser eller är skyldig att göra sig av med (15:1 § miljöbalken).

Avfallsföreskrift

Kommunala bestämmelser för avfallshantering. Föreskrifterna redovisar bland annat vilka skyldigheter kommunen och fastighetsinnehavare har samt när, var och hur avfall ska hämtas. Avfallsföreskrifterna ingår tillsammans med avfallsplanen i en renhållningsordning som varje kommun måste ha.

Avfallshantering

Verksamhet eller åtgärd som utgörs av insamling, transport, återvinning och bortskaffande av avfall (se miljöbalken 15 kap. 3 §).

Avfallshierarki/avfallstrappan

Avfallshierarkin, eller avfallstrappan, styr i vilken ordning olika behandlingsmetoder för avfall bör användas för att minimera miljöpåverkan. Avfallshierarkin är uppdelad i fem steg: Förebygga och minimera uppkomst av avfall, återanvända, materialåtervinna, energi återvinna och deponera.

Biogas

Gas som bildas vid syrefri nedbrytning av biologiskt material, huvudsakligen bestående av metan och koldioxid.

Biogödsel

En produkt från rötning av bioavfall. Det är ett snabbverkande gödselmedel som ersätter mineralgödsel inom jordbruket.

Borgmästaravtalet

Borgmästaravtalet är den konventionella europeiska rörelsen som engagerar lokala och regionala myndigheter, som på frivillig väg åtar sig att öka energieffektiviteten och användningen av förnybara energikällor på sina territorier. Avtalsparternas syfte genom detta åtagande är att uppfylla och överskrida Europeiska unionens mål att senast år 2020 minska CO₂-utsläppen med 20 %.

Brännbart avfall

Sådant avfall som brinner utan energitillskott efter det att förbränningsprocessen startat.

Bygg- och rivningsavfall

Avfall som uppkommer vid nybyggnad, renovering, ombyggnad eller rivning av byggnad, eller som uppstår vid större anläggningsarbete i en trädgård. Det ingår inte i kommunens ansvar att samla in eller omhänderta sådant avfall.

Deponirest

Avfall som inte går att kompostera, förbränna eller återvinna.

Deponering

Bortskaffningsförfarande som innebär att avfall läggs på en deponi, ett kontrollerat upplag för avfall som inte avses flyttas.

Elektriskt och elektroniskt avfall

Avfall från elektriska och elektroniska produkter. I dagligt tal, allt som har en sladd eller ett batteri och produkter som går, rör sig eller låter. Elavfall omfattas av producentansvar.

Elkretsen

Organisation med producentansvar för elektriska och elektroniska produkter, enligt förordningen SFS 2005:209, 210 samt batteriförordningen, SFS 2008:834.

Energiåtervinning

Tillvaratagande av el/värme som alstras i en anläggning för avfallsförbränning eller av gas från organiska ämnen, till exempel i en rötningsanläggning eller på en deponi.

Enskilt avlopp

Avloppsanläggning som inte är anslutna till det kommunala avloppsnetet, och som behandlar avlopp från ett till fem hushåll. Till exempel slamavskiljare med efterföljande infiltration eller markbädd, slutna tank och minireningsverk.

Entreprenör

Företag som efter upphandling i konkurrens anlitas av kommunen för att utföra hämtning eller behandling av avfall om kommunen inte har egen personal eller behandlingsanläggningar.

Farligt avfall

Avfall som har en eller flera farliga egenskaper, till exempel brandfarligt eller explosivt, cancerframkallande, smittfarligt eller giftigt för människa och miljö. Farligt avfall som uppkommer i hushåll är till exempel färgrester, spillolja, lösningsmedel som lacknafta och fotogen, bekämpningsmedel, fotokemikalier, lim och kvicksilvertermometrar.

Fastighetsnära insamling

Insamling på eller i direkt anslutning till den fastighet där avfallet uppkommit. Alternativet till fastighetsnära insamling av avfall är avlämning av avfall på återvinningsstation, på återvinningscentral, i butik eller annat.

Fettavskiljare

Anordning för att samla upp slam i form av fettavfall i avloppsvatten från lokaler där livsmedel hanteras yrkesmässigt. Fettet skulle annars avsättas i ledningsnätet och förorsaka stopp.

Förnyelsebara bränslen

Energikällor av icke-fossilt ursprung.

Förpackningsavfall

Material som omfattas av producentansvarsförordningen för förpackningar skall sorteras ut separat.

Förpacknings och tidningsinsamlingen (FTI)

FTI har i uppdrag av de företag som säljer förpackningar i Sverige, att ansvarar för insamling och återvinning av deras förpackningar och tidningar. Verksamheten finansieras av förpackningsproducenterna och bedrivs utan vinstsyfte.

Grovavfall

Kommunalt avfall som är så tungt eller skrymmande eller har andra egenskaper som gör att det inte är lämpligt att samla in i säck eller kärl (NFS 2004:4).

Kommunalt avfall

Avfall från hushåll samt därmed jämförligt avfall från annan verksamhet (Miljöbalken 15 kap. 2 §). Begreppet kommunalt avfall svarar mot det behov av borttransport av avfall som regelmässigt uppkommer vid nyttjande av mark eller byggnad för bostadsändamål. Exempel på avfall som uppkommer i hushåll är städsopor, matavfall, tidningar, förpackningar, latrin, slam, grovavfall, trädgårdsavfall, elavfall, läkemedelsrester, rester av olja, färg och bekämpningsmedel och annat farligt avfall, samt döda sällskapsdjur. Med kommunalt jämförligt avfall menas avfall från industrier, affärsrörelser och annan likartad verksamhet som i renhållningssammanhang är jämförligt med avfall som kommer från hushåll. Det är avfall som uppkommer som en direkt följd av att människor oavsett ändamål eller verksamhet uppehåller sig i en lokal eller i en anläggning. Som exempel kan nämnas avfall från personalmatsalar och restaurangavfall.

Hämtställe (hämtningsställe, hämtningsplats)

Den plats där avfall hämtas. Hämtstället behöver inte vara belägen på den fastighet där avfallet uppkommer.

Industriavfall

Avfall som uppkommit genom en verksamhets- eller tillverkningsprocess.

Insamling

Uppsamling, sortering eller inledande lagring av avfall för vidare transport.

Kompostering

Biologisk behandlingsmetod som innebär nedbrytning av biologiskt nedbrytbart avfall under förbrukning av syre.

Kärlavfall

Det avfall som normalt uppstår i hushållet och som läggs i ett kärl. Kärlavfall kan även samlas upp i containrar, i underjordbehållare eller i sopsugssystem.

Lakvatten

Vätska som rinner genom, tränger ut ur eller innehålls av avfall under deponering, mellanlagring eller transport.

Matavfall

Utsorterat biologiskt lättnedbrytbart avfall eller livsmedelsavfall från livsmedelskedjan (hushåll, restauranger, storkök, butiker och livsmedelsindustrin).

Materialåtervinning

Användning, behandling eller omhändertagande av material, näringsämnen från avfall (se bilaga 2 avfallsförordning (2011:927)).

Producent

Den som yrkesmässigt tillverkar, för in till Sverige eller säljer en vara eller en förpackning, eller den som i sin yrkesmässiga verksamhet frambringar avfall som kräver särskilda åtgärder av renhållnings eller miljöskäl (se miljöbalken 15 kap. 4 §).

Producentansvar

Producentansvaret innebär att producenterna ansvarar för att för samla in och ta omhand vissa avfalls slag. Producenterna har ansvar för vissa utpekade produkter under hela dess livscykel, inklusive design, produktion och omhändertagande av avfall. Producentansvar finns för förpackningar, el- och elektronikavfall, bilar, däck, läkemedel och batterier.

Renhållningsordning

Kommunens avfallsföreskrifter och avfallsplan utgör tillsammans kommunens renhållningsordning.

Returpapper

Tidningar, journaler, kataloger, skriv- och reklampapper som kan materialåtervinnas.

Rötning

Anaerob (syrefri) behandlingsmetod för bioavfall, där biogas bildas. Humus, näringsämnen och energi i form av rötgas eller biogas återvinns.

Slamavskiljare

Anordning som används för att fånga upp slam i enskilda avloppsanläggningar.

Trädgårdsavfall

Biologiskt avfall från trädgårdsskötsel.

Täckning

Material på deponi, ofta i flera lager, för att leda bort lakvatten, förhindra regnvatten att tränga ner och ibland för att hindra avfallet att blåsa i väg. Mellantäckning läggs mellan lager av avfall, sluttäckning i ett tjockare lager överst, ibland med en avslutande plantering.

Verksamhetsavfall

Avfall som uppkommit genom en verksamhetsprocess.

Vitvaror

Vanligen större hushållsprodukter, typ diskmaskin, tvättmaskin och kyl- och frysmöbler.

Återanvändning

Användning av kasserad produkt utan föregående förädling.

Återvinning

Användning, behandling eller omhändertagande av material, näringsämnen eller energi från avfall (materialåtervinning och energiåtervinning).

Återvinningscentral (ÅVC)

En bemannad central där hushåll kan lämna sitt sorterade avfall som inte är brännbart kärlavfall.

Återvinningsstation (ÅVS)

En obemannad mindre anläggning för mottagning av förpackningar och returpapper. Avfallet sorteras i olika behållare av den som lämnar det.